

IOANNIS BAPTISTAE

EGNATII VENETI ROMA-

norum Principum Liber primus.

C. IULIVS CAESAR DICTATOR.

RIMVS hic perpetuā dictaturā inuasit. Debellata enim intra decēniū Gallia, tentata tunc primū Britannia, et Germanis in syluas, ac paludes suas cōpulsis, in Italiam descendit: eaq; solita celeritate recepta, Hispanijsq; pacatis, Pōpeium Magnū Pharsalico praelio fudit: cumq; de omnibus hostibus triūphasset, tandem amicissimorū cōiuratione oppressus, perijt etatis anno VI. ac quinquagesimo, dictaturā uerò inite anno III. Vir pacis, belliq; artibus, et in primis clemētia longē clarissimus. si libertatis assertor, quā inuasor esse maluisset.

OCTAVIVS CAESAR AVGV.

Tribus ac uiginti uulneribus interfecto Cesare, felicissimus omnium ad hanc diem successit Octavianus ex Accia Caesaris nepte. Vindicatis enim patris intersectoribus, uictorq; ciuilibus bellis omnibus, nouissimē Antonio ad Actium nauali pugna superato, quo cian duodecim annos Remp. tenuerat, trium-

phator orbis totius, pacisq; restitutor æternæ, per quatuor ac XL. annos imperium rexit: urbemq; Romã optimis institutis ac legibus, magnificētissimisq; operibus sic excoluit, ut merito parēs patriæ primus, atq; Augustus diceretur. Obijt Nolæ septuagesimo sexto ætatis anno, cum LVI. imperasset. Ad cuius imperij felicitatem illud accessit, quòd seruator noster CHRISTVS, lux gentium & orbis, sub eo nasci uoluit: ut quæ summis animi, corporisq; dotibus principem clarissimum terris dederat, eodem etiam generis humani parens optimus & maximus nasceretur. Huius felicitas cæteris optata principibus,

TIBERIVS NERO.

TRistissimus omnium mortaliũ optimo principi successit Tiberius, Liuiæ uxoris magis impu, uq; Augusti iudicio: quippe cuius neq; mores, neq; ingenium unquam probasset, pertinaciam et infinitã eius scuitiã pertesus: principatũ ab initio dissimulato ingenio et matris reuerētia, non incōmodè gessit: mox Capreensi secesu luxuriæ, ac cædibus uacans, cũ prouinciæ undiq; uasterentur, Caligulæ nepotis astu & fraud: periit octauo ac septuagesimo ætatis ãno, tertio & uigesimo imperij. Huius imperij anno duodeuigesimo Christũ seruatorem nostrum iudei cruci affixerunt: ex quo ad supremã gētis internitionẽ nunquã seditiõẽ fame, ferro, peste, laborari ab his desitũ.

FAx altera totius orbis iure à nobis dicatur: qui ex Domitio, atq; Agrippina natus, imperij Romani maiestatem paterna, maternaq; cæde polluit, libidinis aded effrenatus, ut matris concubitum appetijse credatur, ipse certè sumpto flammeo nuptiali sponsalia celebravit: scuitiæ tãtæ, ut præter urbis incendium, et uxoris Octaviæ cædem, primus Christianum sanguinem, Petro et Paulo interfectis, hauserit. Et ne quid scelerum deesset, publicè cantavit, in scenâq; operam exhibuit. Tandem deficiente Galba, hostis à Senatu iudicatus, nec fortiter ferre potuit, aditus alterius adigendo ferro manu, periit ætatis anno XXXII. imperij XIII. Quinquenio sub initia omnium princeps optimus existimatus, etiam Traiani testimonio, procul distare cæteros principes à Neronis quinquennio prædicantis.

SERGIUS GALBA.

Nobilissima Sulpitorum familia natus, ac per omnes dignitatis gradus ad præcõsulatû Hispaniæ euectus iam grandis natu imperium septimestre maiore hominum ab initio fauore q̄ leto successu tenuit. Auaritia et scuitia in eo principe iuxta infames: ex quo inuisus cunctis, cum Pisonem in conflatæ inuidiæ remedium adoptasset, annos LXX. natus in medio foro à M. Othone iugulatur.

M. SYLVIVS OTHO.

MAlè partium principatum adeptus, & aduersa per omnem etatem fama, laudabili sine clausit. Dum enim IIII. Iulix mense exacto, Bebriacensibus campis bellum ciuile contra Vitellij duces execraretur, papillam pugione sibi transfixit. Ad eò militibus charus, ut multi ad eius exemplū, ante mortui pedes semet interfecerint. Vixit annos XXXVII.

VITELLIVS.

Pudet tot dedecorum, sed ad institutam seriem pertinet & hunc ipsum referre. Qui patre Lucio Vitellio, & matre longè optima natus, militari fatione, dū legatus Germaniæ superiori præest, imperium inuasisit, fædo ingenio, uentriq; ac gula natus, & quod usu in bis uenit, sentitia par. Cæterum Vespasiano principe declarato, coeno, fumoq; iactatus, ac furca sub mentum posita diu per urbem tractus in scalis Gemonijs omnium ludibrio diu iacuit. Vita illi annorum LVII. Imperium uix octimestris.

VESPASIANVS.

Fessam, atque labantem Rempubl. trium principum tyrannide potius, quàm imperio, Flauie gentis autor Vespasianus primus restituit. Nam per X. annos, quibus imperium rexerat, singulari studio, ac prouidentia rem administravit, & ne Cæsarianū desit

desideraretur nomen, effecit. Hierosolymis expugnat
 tis, cum filio triumphauit. Auaritiam ne culpes in eo,
 & temporum calamitas, & laudabilis eius usus facit:
 adeo inimicitarum omnium princeps oblitus, ut Vi-
 tellij hostis filiam locupletissimè dotatā, splendidissi-
 mo iungeret uiro: & insolescentem Mutianum, impe-
 rijq; participem agentē adhibitis familiaribus satis
 habuerit admonere. se quoq; hominem esse, mors eius
 quantam animi tranquillitatem secum afferret, ostendit:
 dum alleuatus inter asidentium manus stantem,
 ait imperatorem mori decere. Perijt anno ætatis uir-
 de septuagesimo.

D. TITVS VESPASIANVS.

A Morem, ac delicias humani generis Titū in se-
 sta mortalibus numina intra biennium sustu-
 lere. Huius præcipuam clementiam ac liberalitatem,
 uirtutesq; alias eximias per totum eius principatum
 magis cōmendauit & uitæ antea actæ licētia, & sub
 initia luxuriæ, & auaritiæ suspitio, ut Neronis tyrā-
 nidē pleriq; augurarentur. Sed mutatus adepto impe-
 rio in melius, declarauit eiusdē esse ingenij & pesti-
 ma, & optima interdum ferre. Hic Hierosolymā ex-
 pugnauit, sagittandi peritissimus, & literis impense
 doctus: uox eius quandoq; memorabilis audita: recor-
 datus enim super cœnam, quod nemini eo die officium
 contulisset: Amici, inquit, diem perdidit, Huius impe-
 rio Ves

rio Vesuuus conflagrauit: incendium Romæ totum
triduum, & lues fuit. Perijt etatis anno XXI. in sum-
mo omnium mœrore.

DOMITIANVS.

Ecquis Titi non doleret interitum? tali præse-
tim successore, qui per omni. i. patri, fratriq; dis-
similis. sæpe etiam uiuentibus aut contumax, aut ob-
trectator, Neroni ac Caligulæ propior uixit? disimu-
latamq; male scuitiam per omnes ordines effudit?
Quare nihil illi pater, fraterq; aut Cattorum, Ger-
manorumq; clades, aut bibliothecarum incensarum
restitutio profuit, quin cæde illustrium uirorum inui-
sus omnibus factus, suorū tandem conspiratione post
uite annum quintū ac quadragesimum, imperij quin-
tum ac decimum confossus occubuerit, omniaq; eius
acta rescissa sint.

COCCEIUS NERVA.

Meliore Reipub. fato, quod aurea gibba, Do-
mitiano post ceruicem in somnis enata por-
tendit. Cocceius Nerva suscepit imperium, Parthe-
nio id deferente: clarissimus ortus haud dubiè n. talis
bus, ut Dion autor est. & iā senex: qui cū alias leges,
tum ne mares castrarentur, edicto uetuit summe ci-
uilitatis & clementiæ etiam in eos, qui in illum con-
iurauerant. Ut optime uerò semper de omnibus meri-
tis esse uideatur, Traiani præsertim adoptionem fa-
ciunt

SIO IO. BAPT. EGNATHI

etum est, quem absentem, dum senectam suam contemni uidet, Casarem appellauit, Homericò etiam uersu ad imperium adhortatus:

Τίς εσπ Δαυαοί ἐμὰ Δρακίνα σοῖσι βέλασσι.

Imperauit anno uno, mensibus IIII. Vixit annos LXVIII.

VLPIVS TRAIANVS.

Optimus omnium princeps externorum primus Traianus, adoptione Neruæ imperiū meruit, domi sanctus, foris ad eò clarus, ut præter Daciam prouinciam factam, uicto etiam eorum rege Decubalo, Parthos superauit, superatis regem dederit, Trāstigritanas prouincias imperio adiecerit, Armeniam atq; Arabiam peruastarit: ut nihil omnino habuerit, in quo culpari meritò possit. Amicitiarum cultor, simplicium ingeniorum, atque eruditissimorum admirator, iuris humani, diuiniq; consultissimus: ipse à literis & Musis haud abhorrens. Huius cineres & ossa in urbem relata, cochlide columna supposita cū eius imagine, quæ superstaret foro à se extracto. Quāta fuerit in eo bonitas, acclamationes principibus exhiberi solitæ declarant, cum Augusti felicitatem, bonitatem Traiani his adprecarentur. Vixit annis LXIIII. imperauit XX.

H AELIUS ADRIANVS.

Italicæ stirpis Aelio Adriano, Traiani consobriuo

RO. PRINCIPVM LIB. I. 511

fobrino Adriæ orto genitus, Plotina, ut creditur, fauente imperator est factus, ingenio sublimi, uario, literarum omnium peritissimus, sed matheseos in primis: idè architectus, musicus, statuarius, multarum denique artium magis nō expers, quàm callens. Doctorum hominum nunc irrisor, & emulus: nunc fautor, et beneficus. Disciplinæ militaris scientissimus, in qua multa etiam correxit, principibus, qui secuti postea sunt, ea maximè probantibus, peregrinationis ad eò studiosus, ut omnes ferè prouincias pedibus etiam peragrans obierit. Miserabili tandem fato consumptus est, ut in seipsum scuire potuerit, si per domesticos licuisset. Imperauit annos XX. Vixit LXII. Inuisum cum fecere uiri illustres, non pauci sub eius exitum exilio, aut morte multati.

ANTONIVS PIVS.

Hvic è transalpina Gallia paternum genus Ne maufense. Pij cognomenti causæ diuersæ traduntur. Illud mihi maximè probabile, ut à morù probitate, affectuq; in Adrianū, & seruatos eos, quos Adrianus interfici iusserat, id traxerit. Numæ Pōpilio maximè similis. Nam per annos treis, ac uiginti nullum sub eo bellum fuit. Amor ac timor gentium in eo certarunt, bellum mouere timentibus his aduersus principem, quem ut numen aliquod uenerarent: nec ille gloriæ ita cupidus, ut per aliorum dam-

na, cædesq; eam appeteret. Nam & à coniuratis uirum omnem abstinuit, & in conscios queri uetuit, ne plures inuenti odium auerent: apud Lorios duodecim millibus passuum ab urbe septuagenarius, cum M. Antonium philosophum adoptasset, obiit febre.

M. ANTONIVS PHILOSOPH.

Quam leta, felixq; successio optimis, pijs, philosophis imperatoribus referendis: utinam qui sequuntur, tales merito dici possent. Nam hic ea ingenij bonitate, his uirtutibus excelluit, ut exemplum deesse: & ea temporum calamitas affuit, ut solus ærumnis publicis obstiterit. Nisi enim hic præfuisset, maestas Romani nominis facile tunc concidisset, Marcomanis, Quadis, Septentrione omni hinc seuiente, inde de Persis Orientem uastantibus, lue interim, inundationibus fluminū, locustarum ui omnia populantibus: sed uicti primū Veri principis auspicio Perse. Marcomannicum mox bellum, Christianorum etiam ope, qui tunc militabant, ex sententia per ipsius principis presentiam confectum. Ad quod gerendum principis supellex hastæ subiecta, cum pecunia in stipendiū deesset: felicissimus certè princeps, nisi heredem Commodum reliquisset post annum imperij duodeuigesimum, etatis quinquagesimum nonum.

COMMODVS.

Adolecens mortuo in Germania patre, imperator

rator omnium uotis est dictus. Et quis filium Antonini reiecisset? ille uero etiam patri non satis probatus, statim Caligula, ac Neronis similimus euasit. libidine, avaritia, & crudelitate illis antefendus. Nam in scena saepe aurigae habitu prodijt. Ludis gladiatoris & Dalmaticatus praesedit, & in amphitheatro gladiator dimicauit, Athletarum etiam more publice se exercuit. Quae omnia actis instruenda publicis curauit. Tandem Lato autore, & concubina Martia, post tertiuendecimum imperij annum strangulatur.

AELIUS PERTINAX.

Successerat haud dubie flagitiosissimo principi Princeps optimus, si non illum militaris avaritia, fatis in peius omnia trahentibus, intra octogesimum quintum imperij diem de medio sustulisset. Alba Pompeia in Liguri bus huic patria, genus humile, ac sordidum. Virtus atque innocentia summa, militiae clarus, & in ea ad summas dignitates euectus, unde & pila dictus est ludus. Hic cum summam de se expectationem omnibus daret, Leti insidijs, qui imperium illi astruxerat, & militari factione, Iuliano, qui successit, non inscio, LXXI. aetatis anno perijt.

DIDIUS IULIANVS MEDIOLANENSIS.

Imperium, quod per scelus necis imperatoriae con-

scius, primus etiam licitatus esse dicitur, intra septimum mensem cum uita simul amisit: neque enim militi gratus, ob non integrum donatiuum datū: & populo etiam inuisus, ob perfidiam in principem optimum. Quare inter utriusq; odia destitutus, Septimij Seueri iussu, qui imperatorem se appellauerat, damnatorum more necatur. Vocesq; in illum graues à populo sepe iactatæ.

SEPTIMIUS SEVERVS.

Africa illa olim imperij Romani æmula, hunc genuit imperatorem magis necessarium, quàm inutilem. Vnde etiam iactatum uulgò, aut nunquam nasci debuisse, aut nunq̄ mori. Nam & imperium fortiter administravit: & sublatis in oriẽte Pescennio Nigro, in Gallijs Clodio Albino, quem & Cæsare dixerat, orientem omnẽ Parthis, Arabibus, Adiabenis deuictis, Romane maiestati restituit. Arcus adhuc Romæ uictoriae monumentum titulis magnificentissimis uisitur. Britannos tumultuantes compescuit, ualulo per XXXII. passuum millia à mari ad mare ducto, ubi etiã duodeuigesimo imperij ãno septuagenario maior ex articulari morbo deceßit. Bellicis artibus clarus: pacis, nisi seuitia ac perfidia eas inquinaßet, non contẽendus. Ceterum literarũ non ignarus, matheos peritus, à Latinis non abhorrens, nisi Punicum quid redderet. Cædibus illustrium uirorum

ad cõ

adeò infamis, ut Punicas clades in toga cæſorum ciu-
um Romanorum ſanguine rependerit.

ANTONIVS CARACALLA.

Veſtis huic, quã talarem è Gallijs aduectã, Ro-
mano populo donarat, cognomen addidit. Se-
uero patri adhuc uiuenti contumax, nec minus in fra-
trem Getam impius, quem patre mortuo ſtatim occi-
derit: militi tamen gratus, cum ob ingens donatiuum
his datum, tum quòd in caſtris gregarij penè militis
uices ageret. Alexandri Magni admirator, quem col-
lo in læuam humerum detorto reddere cuperet. Hic
orbe peragrato, Alexandrinorũ dicacitatẽ ultus in-
genti corũ cæde, Perſas dolo magis, quã uirtute ſu-
dit. ſexto demum imperij anno militum dolo Carris,
dum uentris oneri leuando intenderet, interficitur
XXX. ætatis anno.

OPILIUS MACRINVS.

Obfuriſſimis parẽtis ortus Mauruſij gene-
ris, malis artibus, ac pudẽdis ad præfecturam
euectus, à iuris tamen ſcientia non alienus, ſed uenali
fide, ac uita ſemper ſordida, poſt interfectum Anto-
nium, imperium cum Diadumeno filio formoſiſſimo
Macrinus inuaſit: quod cum per annũ et meſes duos
obtinuiſſet, uictus ab Heliogabalo cum filio, quinq̃ua-
genario maior fugiens obruncatur. Data eſt dictio
conſulenti ſuper imperio talis.

Ω γίφοι ἢ μάλα δίκαιοι τίτροι μαχῆται.
 Σὶ δὲ βίη λίλυτα, χαλεπὸν δὲ οἱ γῆρας ἰάνα.

VARIUS HELIOGABALVS.

ASfyrium (quis credat?) principem nescio maiorine fortunæ ludibrio, an Romanæ maiestatis suggillatione orbis hunc per duos ei amplius annos tulit, & cum incestum, si quidem uerum erat Caracalla filium ex Scenide consobrina natū. Qui ex Oriente Romam profectus, interfecto (ut dixi) Macriano, tralato etiam inde Heliogabali numine ad urbē, in summa omnium expectatione uenit: sed illi mox omnia in ludibrium, aut odium conuersa sunt. Nullus enim principum ad hanc diem maiore libidinis flagrauit infamia, uti se in muliebrē sexum execari curarit. Nullus maiore luxu opes prodegit imperij: nullus deniq; contaminatus, aut impurius uixit: omnium religionum contemptor, præter patrij numinis Heliogabali. Hunc tamen in cloacam proiectum, mox in Tiberim cum matre Scenide tractum per milites populus Romanus ita ultus est, uti nomen eius ex publicis monumentis eraderet. Vixit ann. XVI.

ALEXANDER SEVERVS.

Meliore orbis fato ex Māmæa cōsobrinus Heliogabalo Alexander iampridē ab impura illa beuua adoptatus in imperium successit, optimis principibus æquandus innocentia, in uiros bonos be-

nevolentia, & (quæ præcipua dos principum) singu-
lari in omnes clementia, ut $\delta\epsilon\upsilon\alpha\iota\mu\alpha\tau\omicron\varsigma$ eius dicatur
imperium. Hic expeditione Persica ex animi senten-
tia confecta, dum ad Septentrionem uertit arma, Ger-
manis tumultuantibus factione militari tertridecimo
imperij, uitæ anno undetricesimo, Maximini perfu-
dia cū matre in tentorio necatur. Primus post Adria-
num principem, qui ueræ pietatis lumen acceperit.
Nam CHRISTVM in larario suo semper ha-
buit. Quin illa ex sacris literis sententia frequens ei
in ore esse: Quod tibi nolis, id in alterum facere
caueas. Locum etiam Christianis adiudicauit, qui-
bus popinarij litem intendebant, rescribens Deum
multò melius quoquo modo coli, quàm popinarijs as-
signari.

DE PARTHORVM, ET PER-
sarian imperio.

Non alienum ab instituta serie fuerit, quando
posthac Persarum arma in Oriente, post Par-
thica toties erunt referenda, si breui imperium utri-
usq; populi, tum ad nostram ætatem in eo terrarū tra-
ctu regnorum seriem perstringā. Primus igitur Par-
this Arsaces libertatem asseruit ad eam diem cum cæ-
teris Orientis populis, regibus Macedonum obtempe-
rantibus: à quo ad Arthabanum regem perpetua Ar-
sacidarum gloria per quadringentos, & amplius an-

Arsaces
rex Par-
thorum.
Arthaba-
nus rex,

518 IO. BAPT. EGNATII

nos floruit: disidentibus inter se Syriae regibus. Par
 this uerò per hæc tempora uaria admodum fortuna

Antaxer-
xes rex
Persarū.

cum Romanis contēdentibus, Artaxerxes Persa, uir
 obscuris admodum parentibus ortus, genti suæ uete-
 rem imperij gloriam restituit. Tripliciq; prælio Ar-
 thabano cum tota Arsacidarum familia cæso, Persas
 Orienti iterum imposuit. Quorum imperium ad

Chosroës
rex Persa-
rum.

Heraclius
impera-
tor.

Maome-
thes.

Chosroën usque regem, & Heraclium imperatorem
 per quadringētos annos mansit, grauibus prælijs, al-
 ternante fortuna, cum Romanis interim gestis. Quæ
 tempestate Saraceni ex Arabia profecti, Maomethe
 duce, noui delirij autore, Persas primum, mox RO-
 manos uarijs & ingentibus cladibus afflixere: floru-
 itq; Saracenicum nomen, Persico sublato, ad eò ut non

cōtenti Asiæ imperio, maximam Europæ partem si-
 bi subiecerint: ipsam etiã terram Italianam (quod horæ
 reat meminisse animus) mari terraq; foedè per du-
 centos & amplius annos populati. Mox præualentibus

Turca.

Turcarum rebus, diuisum in Oriente imperium
 est: Saracenis Aegyptum, & Asiam ad Orientem si-
 bi uendicantibus: Turcis propiores, Europæ prouin-
 cias per nostrorum principum segnitiam occupanti-
 bus: repressaq; interim gentis in Christianum nomē
 infestissime rabies Gallorum armis Europæ princi-
 pum communi expeditione, autoribus tamen Fran-
 cis in eos sumpta, & Hierosolyma nobis restituta.

Ceterum

Ceterum nostrorum discordia rebus in Asia labentibus, & modò Tartaris, modò Saracenis de imperio contendentibus, Asia pars, quæ à Tau'o ad Euphratem protenditur, Saracenorum imperio, reliqua ad Hellepontum Turcis cecit. Interim centesimum ab hinc & amplius annum, Tamberlanes inter Scythas humili loco natus ex gregario milite ordinis primo, mox exercitum ductor, Parthis imperium astruens, uictis omnibus finitimis gentibus, Syriam cum tota Aegypto populatus est. Unde in minori Asia Paizeti Turcarum principi congressus, eum captum cum tota gente ad internitionem casa, in uinculis habuit, uictorq; domum reuersus, urbe etiam Marchanti populosissima à se condita, & uictarum gentium spolijs ornata, imperium moriens duobus filijs reliquit. Quorum dissidio res tanta indole parta, retrò facillè abiit. Stetit tamen regnum trās Euphratem filijs incolume ad Vsuncaffanum usq; qui cum Maomethe etiam conflixit. Variatum demum in his terris, re Aegyptiaca interim florente, donec auditum est etate nostra Psophis nomen unius ex Vsuncaffani hereditibus (uti credi uolunt) fortuna seruati: qui magno hominum fauore ad imperium ascitus, ueluti hereditarium odium cum Turcis exerceat.

Tamberlanes.

Paizetes
Turca uictus & captus.

Vsuncaffanus.

Psophes.

Redit nunc stylus ad institutam seriē. Nam Alexandro interfecto, successit Maximinus cum filio eiusdem nominis, Thrax gente, & sæuitia insignis: aduersus quem, cum Senatus Pupienum & Balbinum imperatores declarasset, immanitatem hominis, ac barbariem pertæsus: ille statim in Italiam cum Germanico ac Pannonico exercitu descendit. A quæleiaq; incassum obsessa, à militibus fame laborantibus cum filio necatur. Memorabilis militum uox fuit, cum utrunque interficerent, ex pessimo genere ne cattulum quidem habendum. Imperarunt ambo annos treis pater sexagenario maior, filius uigesimum annum agens obiit.

BALBINVS, ET PVPPIENVS.

Imperatores hi primùm ex S.C. duo aduersus Maximinũ creati. Balbinus nobilitate generis præstans. Pupienus, qui & Maximus, militari disciplina clarus, à quo & Maximini uicti. Ceterum cum parum inter se concordiam animo Rempubl. regerent, à militibus uterq; interficitur, Gordiano puero summe rerum imposito.

GORDIANVS.

Optimum ac nobilissimum principem terris Dij dederant, si diurebus illum præesse uouissent. Nobilitatem eius auus, pater que imperatores,

res, et Scipionem stemma genti insertum: bonitatem Romani populi, ac militum, & orbis totius in adolescentem amor attestatur. Sed cum bellum ingens aduersus insolescentes Persas conflasset, iamq; Mithriæ socii diligentia feliciter confecisset, Philippi præfeti dolo, qui socer primò, mox princeps interficitur: haud tamen inulta mors optimi principis fuit: omnes qui in illum coniurauerant, crudelibus supplicijs affecti, & Philippi non diu imperium tenuere. Vixit annos XXII. imperauit sex.

PHILIPPI.

DVobis principibus audita Gordiani morte, à Senatu creatis, Marco primùm, mox eo breui absumpto, Seuero Hostiliano, qui & ipse non diu superuixit, Philippus imperium occupat: nec ei gentis humilitas obstare potuit, quo minus imperaret. Nam per omnes militiae gradus ob uirtutem euectus, tandem præfectus à Gordiano in Mithriæ locum factus, optimo adolescenti insidias cõparauit: eoq; per dolum cæso, imperator ab exercitu dictus Romã cum uenisset, filium Philippum imperij participem declarauit. Ipse post quintum imperij annum Veronæ medio capite supra ordines dentium præciso, filius duodenarius Romæ necatur: quæ adeò tristis ingenij fuerunt, ut nunquam riserit, & semel ridentem patrem auersatus sit. Sub his seculares ludì magnificentissimi

mi millesimo ab V.C. anno dati. Sūt qui à Christiana pietate non abhorruisse Philippum tradant, quorum testimonio hominis perfidia fidem abroget.

D E C I V S.

Inuitum, ac penè reluctantem Philippi socordia hunc imperio præfecit, haud dubiè tamen nobilissimis parentibus Bubaliae inferioris Pannoniæ urbe natum. Nam Philippus nunciata Marini ducis, & Mæsi exercitus rebellionè, cum Decium ad comprimendos eos motus mitteret, recusauit primo Decius: mox etiam admonuit, non esse ex Philippi re, ut ipse eò contenderet. Cæterum satis rem ita trahentibus, ut primum prouinciam attigit, imperator omnium consensu dicitur: & interfectis (ut dixi) Philippis, cum aduersus Gothos cum filio audacius, quàm consultus pugnaret, cæsus cum toto exercitu ab his est, corpusq; paludis uoragine absorptum nusquam inuentum. Hic charissimus Senatui fuit. Et qui à nobis etiã inter optimos principes adnumerari posset, si iniuriam à Christiana pietate abstinuisset: in quam plus nimio Philippi etiam odio seuijt: Fabiano, ac Cornelio pontificibus Romanis martyrio affectis. Vixit tamen annos L. imperauerunt uterq; biennium.

GALLVS PATER, ET VOLUSIANVS
lusianus filius.

H post Decium imperiū adepti, infelicissimè illud per annos duos, & menses octo rexere. Nam cum Scythis tributo annuo drachmarū centum transgēre, primi qui Romani maiestātē imperij tā fœda pactione suggillarint: & Armeniam amiserē, expulso à Parthis Tyridate eorū rege. Tam sœua deinde lucus orbē inuasit, quæ ex Aethiopia ortum habuit, ut per annos quindecim terras penè oēs exhausta ferit. Tandē Aemiliano imperatore factō, uicti prælio, à militibus occidūtur: pater ætatis anno XLVII.

AEMILIANVS.

Trimestrē et hunc imperatorē Mauritania nobis dedit, uirū (quod fatē dum est) militiæ peritum, sed ignobilem: qui uictis ad internitionem penè Gotthis, astu etiā adhibito, cum omnem prædā militū promississet, imperator ab exercitu dicitur. Mox Valeriano ab Alpino exercitu imperatore nobilissimo, ac Censorio uiro creato, qui Aemiliano fauerant, ne ciuili bello Rēp. cōsisterēt, Aemilianū necāt, soloq; ducis capite res peracta est, anno ætatis eius XL.

LICINIVS VALERIANVS.

Nullum principē maiore unquam fœuore orbis accepit: nullus eo calamitosior ad hanc diē imperio præfuit: uel quòd à Sapore Parsarū rege uictus, acie siue dolo suorū, siue eius imprudentia id acciderit, nam utrunq; traditur, miserabili captiuitate
apud

apud eos consenuit: uel quòd Gallienum filium post se reliquit, qui Caligula ac Vitellijs similimus orbè terrarum penè perdidit: externis hostibus ad eò nobis insultantibus, ut scæminæ imperium in Gallieni contemptum occuparint. Triginta certè tyrāni nescio Rempub. magis afflixerint, an aduersus hostes nostros necessarij tutati sint: qui per ea tempora in prouinciam rem imperij labentem per Gallieni luxum sustinerēt. Vixit Valerianus septuagenario maior, imperauit aënos XV. Vir ante imperium summis honoribus sanctus, et in his cum summa laude, ac uirtutis opinione uersatus.

GALLIENVS.

AD Valeriani calamitatem accessit Gallieni filij imperium: qui nequissimus omnium mortaliu[m] adeò per luxum, ac socordiam imperiũ afflixit, ut per totum terrarũ orbem grauissima externa bella senserimus: neq; uerò minus à XXX. tyrannis uexata fuere res. Is Gallienus, cum aduersus Aureolum comparato exercitu Mediolanum usq; contendisset, Aureoli cõmento iam penè uicti, certè intra Mediolanum obsessi, interficitur quinquagenarius. Imperauit annis XV. cum patre septem, solus octo. Affuit huic principi (quod mireris) animi quandoq; uigor, & ad se ulciscendum audacia: nec minus in eo liberalitatis effulsit, cũ nihil unquam petenti denegaret.

Clau.

C L A V D I V S.

Ostenderunt & hunc terris numina uerius, q̄
concessere. Quippe cuius principatu resitui
ad integrum res potuerit, nisi intra biennium fato oc
cubisset. Is enim Gotthorum arma latè uagantia pri
mus compescuit: naualibusq; ac terrestribus bellis co
rum opes attriuit, ut per omnes prouincias nulla, nisi
Gotthica mancipia essent. Alemanorum ad Benacum
lacum infinita millia prostrigauit. Illud memorabile,
quod Græcia uastitate, quam Gotthorum arma in
tulerant, Athenis captis, cum librorum ingentem uim
coaceruassent, de his comburendis Barbari iam con
siliū ceperant: tum unus ex his, Abstineanus, in
quit, hanc iniuriam ab his codicibus, quibus Graij ho
mines, dum studiosius incumbunt, minus ad bella ido
nei sunt. Illud etiā in Claudio memorabile, quod ac
cepto imperio, cum in Senatu uariarent sententiæ, ut
tri prius bello occurreret, tyrannorum, an Gottho
rum: Gotthos censuit prius aggrediendos: quod hi
Reipub. hostes, tyranni principis essent. Præsuit biē
nio non integro.

Q V I N T I L I V S.

Hic cum dies septem ac decem imperium auto
re Senatu tenuisset, Aureliani imperatoris
nuncio exterritus, sanguine è uenis emisso obiit.

A V R E L I A N V S.

Hunc

HVnc inter principes necessarios magis, quàm bonos multi reponunt. Nam quantum illi gloria triumphi hostiles, & militaris peritia uendicat, tantum seuitia domi etiã in sororis filiũ exercitũ laudis detrahit. Princeps tamen dignus, qui Claudij etiã prerogatiua Rempub. ea temporum calamitate susciperet. Barbaros enim in terra Italia uagãtes, triplici praelio affixit. Monetariorũ bellum non sine ingenti cade sedauit. Zenobiã insolecentẽ duplici praelio uictã, & per obsidiõis moras tandẽ fractã in triumphũ duxit. Aureolũ, & tyrannorũ non paucos aut interfecit, aut sibi conciliauit, Tetrico uno ex his etiã Lucania correctore instituto, imperauit annis V. Domesticorũ fraude inter Bizantiũ & Heracleã oppressus.

TACITVS.

INterregnum per septem menses Aureliano interfecto fuit: cũ miles ad Senatũ, Senatus ad militiã prerogatiuam imperatoris deferret eligendi: tandẽ patres militari consensu uicti, Tacitũ Augustũ dixerunt: ex quo tantũ publicẽ gaudiũ fuit, ut literas Senatus ad municipia Italiẽ super ea re dederit. Quã uero amplissimi ordinis iudicium à militari tumultu distet, Taciti declaratio ostẽdit: cũ in curia testati sunt neminem aut iustius, quã grauem uirum: aut prudẽtius, quã doctũ imperare posse. Verũ hic tãtus uir sexto, quũ imperare cõperat, mense, militari scelere periit.

FLORIANVS.

Hic

Hic Taciti frater, quasi hereditarium imperiū
esset, intra LX. imperij diem, tanquā ad for-
tunæ ludibriū solutis sibi uenis, ad Probi imperantis
nuncium obiit. **PROBVS.**

Non sefellit omē nominis, cū hoc illi cognomē
esse potuerit: ut si nō illi fuisset Probi nomē,
cognomento hoc appellari potuerit. Huic nec Taciti
frater obstitit, quō minus orbis totius consensū impe-
rator diceretur: nec generis humilitas, cū patrē Dal-
matici sanguinis, et eum agrestē habuerit. Vir pacis,
belliq; artibus longē clarissimus. Huic per sex annos,
quibus imperauit, uicti Sarmatæ debetur. Tyrāni per
hunc oēs sublati: pax uniuerso terrarū orbi restituta,
celebris uox eius excepta inuidiam peperit apud mi-
lites: neq; enim necessarios amplius dicebat fore mili-
tes, ubi hostes deessent: quos nusq̄ uirtute sua futuros
mox sibi promittebat. **CARVS.**

Narbo Martius hunc genuit imperatorē bonū,
sed ad posteros etiā cōmendatorē multo futu-
rū, nisi Carinū flagitiosissimū principē reliquis-
set. Hic bello Persico capta Seleucia, et Ctesiphōte, dū
ad Tigrim fluium castra metatur, fulmine ictus perijt:
Numeriano filio ab Afro socero mox interfecto, ado-
lescente tum probitatis, tum eruditionis egregia, maximē
autē ad poëticen nato: et Carino Roma per Diocleti-
anū principem caeso. Hi tres uix trienniū expleunt.

**DIOCLETIANVS, ET MAXI-
mianus Augustus.**

Subeat

Subeat forsità admiratio multos hac nostra prin-
 Scipum relatione, quòd paucissimos Quiritij san-
 guinis, omnes ferè externos, & pudendæ quosdam
 etiam originis, non tamen pœnitendos recenscam. Sic
 hæctenus Decium Pannoniæ, Aurelianũ Daciæ, Clau-
 dium Dardani, Probum Dalmatiæ, Carum etiam Gal-
 liæ sibi uendicant. Quid quòd eadem Dalmatia alte-
 rum etiam nobis imputet, omnibus æquandum prin-
 cipibus, si à piorum sanguine abstinuisset, Diocletia-
 num? Is enim Salonis ortus, libertini etiam sanguinis,
 cùm molem imperij grauiorẽ animaduerneret, quàm
 ut unus esse uniuersæ par posset, Maximianum Au-
 gustum creat: amboq; duo sibi Cæsares, Galerium Ar-
 mentarium cognomine, & Constantium Constantini
 Magni patrem dicunt. Diocletianus igitur, quando
 per parteis rem tutius confici posse ratus est, Maxi-
 mianum Gallijs præficit: eoq; confecto bello, in Afri-
 cam aduersus quinquagenarios transire iubet: utro-
 biq; sedati tumultus. Africanus certè aliquantò diffi-
 cilius, quòd quinquagenarij, & supra eum annorũ nu-
 merum ueteranus miles ad obsequium tam facillè re-
 digi non poterat. Interim Aegyptũ Diocletianus in-
 uadit, Achilleum incubatorem imperij Alexandriæ
 per menses aliquot obsessum, & in potestatem reda-
 ctum, feris lacerandum obijcit: potentissimus quisque
 cædibus, ac proscriptione petiti. Interim aduersus
 Narscum

Narseum Persarū regē Galerius infeliciter primò,
 mox reparatis copijs ira etiam animos illi faciente,
 quòd ad Diocletiani carpētum post cladem acceptā
 per mille passus pedes currere coactus est, egregiè
 uicit Narsco fugato, & casis magna ex parte Per-
 sis, pellicibusq; cum gaza omni regia captis. Hæc ui-
 ctoria Galerij uirtute, & audacia parta: qui explo-
 ratis prius hostium castris, noctu cum XX. millibus
 equitum Persas aggressus, dedecus acceptum hosti
 rependit. Diuersa etiam parte Constantius ab Ale-
 mannis improviso insultu primū uictus, & eodem
 die mox uictor, LX. eorum millia cecidit: ea clade
 Germania attrita, Gallia liberata. Sic que pacato
 orbe post annorum imperium XX. Diocletianus
 Nicomedia, Maximilianus Mediolani imperiū eo-
 dem die deposuere. Rem miram, & ad hanc eta-
 tem incognitam, ut sponte nec prægrauante saltem
 senectæ, uel rerum mole, uterque in ordinem se re-
 degerit. Diocletianus certè constantius in propo-
 sito mansit. Nam per decem annos, quot priuatus Sa-
 lonis superfuit, hortorum amœnitati uacans, iterum
 ad imperium sollicitatus, à priuata uita abduci non
 potuit, testatus nullos sibi unquam soles latiores af-
 fulsisse. Obijt autem duodeoctoginta natus annos,
 uel alienatione mentis, uel ueneno hausto, ueritus Li-
 cinium, ac Constantium, qui illum tanquam Ma-

xentij fautorem grauiter increpauerant. Sed & Maximianus dñi Constantio genero insidias parat imperium affectans, Massiliae captus Constantij iussu necatur.

CONSTANTIUS CHLORVS, ET

Galerius Maximinus Augusti.

SUCCESSERE Diocletiano Iouio, & Maximiniano Herculio cognominibus, duo ab his antea dicti Caesares, Cōstantius uidelicet Chlorus, quasi uirentē à colore dicas, & Galerius Maximinus. Sunt qui ex ueteribus monimētis, Maximinianū magis probēt: sed quocunq; cognomine hic fuerit, diuerso, quod constat, ingenio uixēre. Cōstantius benignus, ac facilis, atq; ad promerendam Gallorum gratiam, quibus praeerat, propensior, nec à uera pietate abhorrēs. Galerius trux, ac propē immanis: ut qui rus, unde uenerat, oleret, nostriq; sanguinis appetētissimus. Sed cum undecim annos Constantius Gallias, & Hispanias in summo ocio tenuisset (Nam Africā, Italiāque sub imperij initia sponte demiserat, ratus id grauioris esse oneris, quam ut ab uno sustineri posset) Eboraci decepsit, moderati principis fama, & Constantino filio successore felix.

Galerius imperium adeptus, molem & ipse secū rei reputans, duos sibi asciscit Caesares, Seuerum & Maximinianum iuniorem; illum Italiae, hunc Africae

ca & orienti praeficit: ipse Illiricū sibi medius as-
ciscit. Verum non multò post genitalibus putrescen-
tibus, uita & odio uim sibi gladio intulit.

SEVERVS ET MAXIMINVS IMP.

Seuorum haud multò post Maxentij factio Ro-
ma intra tabernas opprimit, & Maxentium
Herculij tyrannici uirū spiritus sibi praeficit: aduer-
sus quem dum Maximianus festinat, militum suo-
rum defectionē ueritus, retrò in Illiricū contendit:
ubi ulcere in guinibus innato, cum decissent remedia,
nec medici ob hominis immanitatem opem ferre au-
derent, uermibus undiq; erūpentibus obiit. Christiani
sanguinis usque ad insaniam pridem effusi in cas-
sum poenitens. Vir belli, pacisq; artibus insignis, nisi
crudelitate nimia in nos, tātās uirtutes scedasset. So-
lus annos duos cum Caesaribus, & Licinio imperij
consorte XVI. praesuit.

LICINIUS ET CONSTANTINVS.

Licinio Dacia natale solum fuit. Militaris disci-
plinæ ad ueterē normā seuerissimus exactor.
Rusticis et agrarijs hominibus (ex eo enī genere flu-
xerat) equus: auaritiæ & Veneris studio infamis,
moribus planè barbaris: et literis adeò infestus, ut ui-
rus ac pestē publicam eas appellaret. sed cur eas non
odisset, quarum adeò expers erat, ut ne decretis
quidem subscribere posset? Illud in eo non repre-

hendas, quòd spadonum, aulicorumq; insolentiam mē-
re compescuit, tincas, soricesq; palatinos appellans.
Hunc Constātinus nouas res molientem, primū in
Pannoniæ campis fudit: mox reparantem uires in-
credibili celeritate ex Europa in Asiam expulit: ma-
leq; reconciliata iterum gratia per Cōstantini soro-
rem Constantiam, quæ illi uxor erat: cum rebelles a-
nimos homo uecors retineret, etiam contra sacra-
menti fidem, Thessalonici interfici iussus est. Impe-
rauit annos XIII. sexagenario maior, Christia-
nis infestissimus. Vnde illi discordiarum semina ad-
uersus Constantinum acriora.

M. FLAVIUS CONSTANTINVS

Constantij Augu.

Felicioribus auspicijs, ac meliore partium no-
strarū euentu, rerū tandē Cōstantinus potitur,
ex Helena Constantij uxore susceptus: & cæteris
fratribus ob egregiam indolem, cū illi segnitie præ-
se ferrēt, patris etiam testamento prælatus. Hic sub
Galerio rudimēta militiæ felicissimè auspiciatus, par-
ta ex Sarmatis egregia uictoria, ueritusq; ex ea lau-
de gliscentem inuidiam, ad patrem transfugit: eoq;
mortuo, Gallias, Hispaniasq; & Cottias Alpes obti-
nuit: Cōstantio patre id multò antè somnio præsagi-
ente, egregium imperatorem fore, qui Dei militibus
opē primus ferret. Iamprimum igitur ueteranis mi-
litibus

litibus agros assignatos, ut ad filios suos transirent, primus instituit. Tertio imperij anno accersitus in Italiam ab ijs, qui Maxentij tyrannidem ferre nō poterant, biennio totam Italiam, urbemq; Romam pristina maiestati asseruit, Maxentio Tyberinis gurgibus absorpto. Inde abnegato idolorum cultu, Christianam puritatem ita amplexus est, ut præter egregia dona diuorum nostrorū templis illata, CHRISTVM ab omnibus colendum præceperit, templaque illi, & alijs numinibus erexerit: nec alia magis causa acrius in Licinium exarsit, quàm quòd ille aduersaretur nobis, Bella contra Barbaros multa felicissimè confecit: unde primus Romanorum principum Magni cognomentum tulit. A bellis ad studia conuersus, optimum principem primis annis egit. Leges sanctissimas tulit: literis ipse impense semper studuit, & eas fuit. Religionis aded obseruans, ut Nicenam synodum CCC. & XXI. patrum multis dissidentibus indixerit. Byzantium instaurauit, imperatoriamq; urbem & nouam Romam appellari uoluit, moriens & Cōstantinopoli sepultus, treis liberos, & Dalmatium fratris filium successores reliquit, XXX. & amplius annos imperans, tredecim uerò ex his solus. De eo sic memoriæ proditum, decem primos annos ut præstantissimus diceretur. XII. sequentibus latro, decem nouissimis pu-

pillus ob immodicas largitiones. De eius baptis-
ma te uti uariant, autores, sic constanti fide, qua de im-
perij donatione circumferunt, uti minus similia ueri,
non probant. Sed alij hoc uiderint.

CONSTANTINVS, CONSTANS,

¶ Constantius Constantini filij Augu.

Hlres imperium, quod per manus à patre ac-
ceperunt, ita partiti sunt, ut Cōstantinus ma-
ximus natu Gallias, Hispanias, Britanniamq; insulam
obtineret: Constanti Italia cum Illyrico, & Græcia
cederet: Byzantium & Oriens Constantij esset, qui
Dalmatium socium imperij haberet: quem haud mul-
tò post dolo exceptū militari factione oppressit, cū
annos treis imperasset. Nec durauit diu fratrum cō-
cordia: siquidem in nefarium bellum rapti fratres:
nam Constantinus Gallico exercitu fretus, Constanti
fratri bellum intulit, quod dum cupidius, quàm cau-
tius gerit, ad Aquileiā exceptus insidijs nondū triē-
nio finito, uulneribus confectus perijt. Inde Constās
uictor, cum non sine labore prouincias transalpinas
in potestatem redegisset, egit primū optimū prin-
cipem: mox aduersa ualetudine, siue rerum felicitate
mutatus, ingratus omnibus esse coepit. Donec &
ipse Magnentij dolo dormiēs intra tentoriū, ad He-
lenam oppidum oppressus est, cum imperasset annos
XII. uixisset paulò plus XXX.

Constans

Constantius eadem fratris ulturus, ingenti exercitu aduersus Magnentium cōparato, ingenti illum praelio & memorabili, ad Martiū sudit: quo Romani uires imperij penè concidēre, LXX. millibus utriusque desideratis. Mox cum Magnentius bellum reparasset, & ad Lugdunum iterum uictus esset, gladio sibi latus aperuit: sed et Decentius frater, qui Caesar ab eo dictus fuerat, laquei morte præpostera uitā finit. Nam Britannioni antea Constantius ueniam petenti faciliè dederat. Is Britannion adeò expers literarum est habitus, ut ne prima quidem elementa calleret. Ceterum Constantius Gallum à se antea dictum Cesarem ferocientem, & insolescentem supra Cesaris nomen interfecit: & contra Persas infelicitè confligit militum suorum stultitiā. Quibus ad sua abeuntibus, quæ Massagetæ uastabant, dum Romam iuuisit, Iulianum Galli fratrem, treis & uiginti annos ætatis agentem, Cesarem à se factum, in Gallias aduersus Alemannos eas uastantes misit: ipse in Persas iterum contendens, dum ægrè ferret Iulianum à militibus Augustum esse dictum, apud Mopsucrenen iuxta Tauri montis radices æstuantissima febre decepsit. Vixit annos XL. imperauit XXIII.

IULIANVS.

Constantio extincto, Iuliano faciliè cūcta cesserat.

re. Puer hic ingenio sublimi, callido, et literarum ardentissimo, Gallias sub primum accessum præter omnium spem, Alemānorum incursum uastatas asseruit, regemq; eorum cepit: inde Augustus à militibus salutatatus Parisijs, mortuo (ut dixi) Constantio, aduersus quem bellum civile parabat. Persis, adepto imperio, bellum indixit: ubi dum inconsultius agit, Persæ uiri dolo in deserta cū exercitu ductus, conto traectus periit. Sunt qui sagitta è cælo missa uulneratū dicant. Vnde in nosariam uocē erūpens, uicisti Galilæe (sic enim Christū appellabat) occubuerit. Christianos impio quodam odio adeo insectatus, ut studia, & militiā hisce interdixerit: plerosq; præmijs, & illecebris, quasi machinis à uera pietate auerterit. Quinetiam imperator (ita deo uisum) aduersus nos libros edidit: ille uerò si ingeniū, indolēq; egre giam ad ueram pietatem, quam puer imbiberat, conuertisset, inter egregios principes adnumerari potuit: decessit annos agens alterum & trigessimum. Solus annum unum, menses treis imperauit.

IOVINIANVS.

Hic Varronianus pater, Pānonia patria, statura proceræ, ingenij amoeni, nec à literis abhorrētis: qui à militibus primò iperator salutatatus deceptis similitudine nominis, quasi Iulianus reuixisset, cum Persis pacem magis necessariam, quàm

honor

honestā, Transigritanis prouincijs quinque amissis, iniit. Accessit nouæ ignominie de decus grauius: uetitius imperator Rom. Arsaci socio opē ferre. Perijt octauo imperij mense Dadastanis oppido, dum cubiculum ingreditur noui tectorij, prunis etiam ardentibus: suæ, ut alij, stomachi cruditate XXXIII, etatis anno.

VALENTINIANVS, ET

Valens Augusti.

Dedit et hos Pannonia principes Gratiano patre ortos: primū Valentiniānū ab exercitu Nicæ, inde Valēs ab eo Augustus, imperijque cōfors dictus: qui Procopiū temerè imperium inuadētē, Constantinopoli oppressere. Inde Gotthi, et barbaræ nationes à Valentiniāno Thracia exturbatæ, Septentrioque omnis cū Saxonibus ad officium eiusdem opera redacti. Parthi è Syria per legatos eiekti. Inquieta Germania Theodosij maioris auspicijs pacata. Ipse dum Quadorum legationem latrocinia excusantem audit, subito morbo uenis aresctis, ut sãguis mitti nunquã potuerit, obiit: Gratiano filio prius August. appellatione donato, imperij accepti anno XI. mense VIII. die XX. uitæ LV. Valens post fratris interitum, Arrianæ factiōnis fautor, dum aduersus Scythas et Gotthos prælium ferocius, quã cautius ciet, uictus ab his acie, uitã, imperiumque amisit,

LI 5 igne

igne intra tugurium, in quod confugerat, iniecto. Di
gni imperio fratres, & inter bonos referēdi, nisi Va
lens Arriano delirio uirtutes egregias inquinasset.

GRATIANVS, ET VALENTI
nianus.

HAud sanè improbandum principem numina
terris dederant, si quantū literis et militari
discipline uacabat, ac uenationibus, tantum curæ ad
rempub. cognoscendam impen disset. Nam pietate
in suos egregius, Valentinianū adhuc puerum Aug.
dixit patre patruoq; extinctis. Mox Theodosium
Hispanum consortem imperij adsciuit. Vcrum dum
spicula tantum, & arcus meditatur, dum Alanum mi
litē Romano præfert, Maximi ducis insidijs circū
uentus periit, cum imperasset cum patre annos octo,
cum patruo treis, cum Theodosio IIII. Valentinia
nus à Maximo emissus, Theodosijq; ductu postea
restitutus in imperium, Maximo tyrāno interfecto,
mox Eugenij & ipse post Maximum tyranni do
lis uictus, laqueo seipsum necauit.

THEODOSIUS.

Hic Honorio patre, & matre Termätia, haud
dubiè inter optimos principes adnumeretur
quippe qui Rempu. Gothicis armis penè oppressā
accitus ex Hispania (quæ illi patria) à Gratiano re
stituerit, Maximum tyrānum & Andragatium præ
fectum

fectum eius subito incurſu uictos occiderit, Valentiniano imperiũ aſſeruerit: Mox Eugenium tyrannum in Valentiniani ultionem ſuſtulit, non ſine numeris manifeſto indicio: cum multo minoribus enim copijs illi congreſſus, militante illi æthere, & coniuſtatis in eius auxiliũ uentis, ut poëta eleganter cecinit, uictoriam inſignem adeptus eſt. Fuit autem hic princeps moribus & corpore Traiano principi ſimilis: ſuma in eo clemẽtia, incredibilis in ſuos pietas, rei militaris diſciplina ſagax, nec à literis alienus, ſimplicium ingeniorũ admirator: pietatis noſtræ a deo obſeruator, ut ſumma ciuilitate ab Ambroſio antiſtite caſtigatum ſe, adytisq; prohibitum tulerit. Obijt Mediolani ætatis anno L. imperij XI.

ARCADIVS, ET HONORIVS.

Hosce pueros Theodoſius uiuens, imperij cõſortes fecerat: & moriens, quando ætas rerum moli nõ reſponderet, treis imperij tutores teſtamento ſanxerat, Arcadio Ruſſinum, Honorio Stiliconem commendans. Africa uerò Gildonem præſſe uoluit. Prior Ruſſinus, dum Gotthica ſolicitat arma, ut imperium metu ab Arcadio extorqueret, perfidiæ poenas dedit: pariq; poena Caianus Ruſſini ſceleris popularis afficitur: inde mox Arcadius, cum Bizantijs regnaſſet annos ſerè XIII. obijt, Theodoſio filio relicto. Maior rerum moles Honorium

Romæ agentem accepit: qui rebellant em Gildonem cū Mascezelis fratris ductu superasset: eundē quoq; Nascezelem rebellem expertus, Bonifacij ductu uicit. At Stiliconis perfidia eò perniciosior, quo occultior fuit. Nam magno nostro dedecore cū Gotthi Italiā uastassent, urbemq; Romā cepissent, astu Stiliconis rem adiuuante, tandē re ab Honorio cognita, Stilico cum filio sublatus est, qui genere Vandalus, & militaris disciplina scientissimus. Honorij etiam socer, si quā operam in perdendo ad Fesulas Radagaso cū ducentis Gotthorū millibus prestiterat, in afferendo imperio prestitisset: nec Romam Alaricus Gotthorum rex unquam cepisset, nec orbem totum cladibus asiduis inuoluisset. Decebit autem Romæ, cum annos duos & XXX. imperasset.

ROMÆ CAPTIVITAS.

Non potui non uehementer mirari tantā uel temporum iniuriam, uel scriptorū inertiam tum ueterum, tum recentium fuisse: ut cū Romam orbis reginam captam ab Alarico Gotthorū rege, anno post eam conditā millesimo CLXIII. certatim omnes memoriæ prodāt: seriem tamen rei, aut indagandam non censuerint, aut indagatam tanquā rem planè ignobilem, nec scitu dignā obliuione inuoluerint. Prò Deūm hominumq; fidem, urbs orbis totius regina, quæq; eo auspicio condita credatur, ut

caput

caput orbis semper esset, & quæ toties de barbaris
gētibus, orbeq; triumpharat, capitur Gotthico astu,
& interim rei series, ordoq; nescitur: Ego uerò id
minimè patiar, & omnis antiquitatis lustrandæ stu-
diosus, hanc quoq; rem tã memorabilem nō negligā.
Astu autem barbarico capta traditur in hunc fermè
modum: quem Procopius solum ex omnibus, quos le-
gi, tradat: ut mirer ab interprete uel rem totam dis-
simulatam, uel cum in mutilum Græciam codicē inci-
disset, non animaduersam. Ille igitur in hanc senten-
tiam: Obsederat Romã Alaricus iam biennium: nec
Honorius, qui Rauēnæ desidebat, aut ferre suppeti-
as poterat, aut audebat. Nam cū nihil minus, quàm
de urbis salute sollicitus esset, Stilicone interfecto,
ducem exercitui minimè præfecerat, qui rē aduersus
Gotthos administraret. Vnde Gotthis obsidēdæ ur-
bis cogitatio, Romano milite aut dilapso, aut segni-
terrè agente. Verū eam frustra obsessā, cum expug-
nare ui non possent, ad dolū hostis barbarus uerti-
tur. Profectionem in patriā simulat, trecentosq; iu-
uenes, corporis & animi uī præstātes deligit, quos
Romanis principibus dono det: instructos prius, ut
omni obsequio dominos suos promereri studeant, et
ad certam diem circa meridiem, cum Romani prin-
cipes somno, uel otio uacarent, ad Asinariam portā
aduolēt: interfectisq; improviso insultu custodibus,
portam

portam sibi præstò futuro aperiant. Interea Gotthi cum reditum, alia atq; alia deesse sibi simulantes differrent, trecenti illi iuuenes occasione egregiè usi, portam stato die suis aperiunt: & intromissus Gotthus maiore ignominia, quàm damno urbem omnem populatur. Sunt qui Probæ illustris foeminae, & opulentissima opera patefactâ Gotthis portâ existimèt, cum plebem Romanâ passim fame, & morbis pecudum more cadentem miseraretur. Duo sunt cogniti nō indigna: Vnum, edictum ab Alarico fuisse, ut quicumque in templa diuorum confugerent, præcipuè Petri & Pauli, his nulla uis inferretur: quod & summa fide seruatum. Alterum, quòd cum nunciatum Honorio esset Rauennæ Romam perditâ, credidit ille de pugnaci Gallo, cui nomen erat Romæ, significatum esse: admiratumq; uehementer tam subito perissee eum, qui cum paulò antè festiuissimè luserat. Aded socordis ingenij princeps, nec quicquam omnino paternæ, auitæq; uirtutis referens, quod & Arcadio fratri uitio datum est. Nam Eudoxiæ uxori ad dictus, cum alia improbè fecit, tum Chrisostomum antistitem sanctitatis & eruditionis egregiè, uxori plus æquo inseruicns, in exilium egit.